

Symposium Herontwikkeling Hooibergen Hasselt 26 maart 2014

Welkomstwoord door E.J. Bilder

Hasselt bezit een bijzonder hooibergenterrein dat momenteel een “steen des aanstoots” is. Men wil deze graag in oude luister herstellen zodat het een edelsteen wordt voor de gemeente Hasselt. Hierbij wordt gedacht aan bijvoorbeeld een bezoekerslocatie met een verbinding met de Veldschuur. Een belangrijk aspect hierbij is dat het plan zichzelf zal financieren.

Doel

Het symposium is georganiseerd om vanuit diverse geledingen:

- kennis te delen over het historisch belang van het hooibergenterrein
- mogelijkheden voor herbestemming van het hooibergenterrein en de hooibergen te bespreken
- uitvoeringsmogelijkheden verkennen in organisatorisch en financieel opzicht.

Sprekers

Suzan Jurgens (Stichting Kennisbehoud Hooibergen) schertst de geschiedenis van hooibergen aan de hand van foto's en tekeningen van hooibergen over de hele wereld. Er is grote verscheidenheid aan types. De hooibergen hebben zich in de loop der jaren ontwikkeld. Bij het vergaan van het riet werd deze bijvoorbeeld vervangen door golfplaten. De hooibergen verdwijnen langzaam maar zeker zoals ook blijkt uit de oude en nieuwe foto's van hooiberglocaties.

In Genemuiden hebben veel hooibergen gestaan. In de loop der jaren zijn deze hooibergen door brand en afbraak verdwenen. Slechts één herbouwde hooiberg rest nu nog aan de Achterweg. In Genemuiden heeft men er voor gekozen straten te vernoemen naar hooibergonderdelen.

In Hasselt hebben eerst hooibergen gestaan buiten de Venepoort. Later zijn ze verplaatst naar de Viltkoele waarna ze in de jaren 70 aan de Stadsweg zijn terechtgekomen. Op dit moment zijn er 7 hooibergen met een dak, 2 zonder dak en circa 3 afgebrand. De huidige hooibergen hebben 6 kanten of zadeldakjes en zijn belegd met golfplaten. In 2007 is een hooiberg afgebrand door vandalisme of broei. De huidige hooibergen worden gebruikt als opslag of als schapenstal.

Hooibergen kunnen een icoon zijn voor Nederland net als de molen en de klomp.

In Zwartsluis kende men weinig hooibergen maar hergebruikte men gebouwen tot hooiberg. Zo zijn er voorbeelden van een hooiberg in een kerk en kalkoven.

Rien de Visser is auteur en heeft o.a. het artikel “De wandelende stadshooibergen van Hasselt” geschreven. (<http://erfgoedstem.nl/de-wandelende-stadshooibergen-van-hasselt/>)

Hij wijst er op dat ook boerenschuren met golfplaten behoren tot het erfgoed waar monumentenzorg oog voor zou moeten hebben.

De stadshooibergen hebben een eigen verhaal dat getoond mag worden. Ook spontaan erfgoed worden monumenten.

Lammert Kragt (Staatsbosbeheer) noemt het unieke van de hooibergen in de context van het landschap. Het waren de opslagplaatsen van jagers in een gebied dat door vervening een agrarisch gebied is geworden. Zijn wens is om de Olde Maten op te nemen in het Nationaal Landschap.

Erwin Tuin (bouwkundig ingenieur) geeft een overzicht met hergebruikmogelijkheden. Er zijn 2 concrete plannen geweest, te weten het Plan Hooibergen van de Stichting in Balans en het Plan Ecodorpen van de heer van de Kooij.

Als schot voor de boeg worden diverse functies genoemd die aan de hooibergen gegeven kunnen worden:

- Agrarisch evt. in combinatie met zorgfunctie
- Wonen evt. in combinatie met zorgfunctie
- Recreatie
- Educatie
- Multifunctioneel centrum
- Bezoekerscentrum
- Presentatie ruimte lokale bedrijven
- Exposities/presentaties
- Artist-in-residence
- Bed en breakfast
- Kinderboerderij.

Inventarisatie meningen en ideeën

De aanwezigen hebben de volgende meningen en ideeën aangedragen:

- Het is een uniek erfgoed
- Het is een unieke cluster waaraan iets moet gebeuren
- Het is een unieke cluster in de landbouwgeschiedenis.
- De hooibergen vertellen een verhaal van het landgebruik en de opslag van diverse producten.
- De hooiberg is een mooi product dat door ervaring is ontwikkeld. De huidige zijn "bastaardproducten". Kies voor het herbouwen van enkele typen hooibergen zoals ze hebben gefunctioneerd.
- Het is een landmark/herkenningspunt.

- De identiteit van de hooibergen moet worden behouden. Een kinderboerderij sluit aan bij de agrarische bestemming.
- Behoud de karakteristieke waarde.
- Ga eerst goed kijken, wie stoort zich waaraan.

- Heb oog voor het proces en de te nemen stappen in het proces.
- Kijk naar het proces: wat wil je doen, wat wil je behouden.
- Bekijk het project vanuit innovatiemanagement.
- Ontwikkel een visie en daarna de plannen.
- Maak een transformatie studie: niet op voorhand uitgaan van een functie. Deze zal zich gaandeweg wel aandienen.
- Stel een breed team samen waarin veel aspecten samenkomen

- Registreer de bestaande situatie en de verhalen die bekend zijn.
- Maak een boek/fotoboek.
- Breng het verhaal naar de bevolking van Hasselt.

- Behoud de relatie met het stadje Hasselt. (Euifeest)
- Maak het een plaats waar mensen naar toe kunnen.
- Kansen op het gebied van toerisme, recreatie en natuurontwikkeling.
- Toeristisch onderscheiden en functioneel verbinden.
- Poortgedachte voor de binnenstad van Hasselt.
- Betrek ook de overige toeristisch trekpleisters zoals Veldschuur, Zwartewaterklooster, Zwartsluis, Cellemuiden.
- Hasselt ligt aan het water en natuurgebied met Europese allure.
- Kijk breder dan de Olde Maten zoals ook de Wieden, Weerribben, Rottige Meente. Kijk naar wat het gebied vraagt aan voorzieningen en of dit hier ingepast kan worden.
- Maak het gebied tot een Nationaal Park.

- Het plan moet zichzelf financieren.
- Met lowbudget programma verrommeling tegengaan.
- Er zijn nog subsidiemogelijkheden.

- Wat zien de huidige gebruikers als toekomst.
- Betrek en werk samen met de eigenaren.
- Hooibergen zijn particulier eigendom en betreft een roerende zaak.
- Gemeente is eigenaar van de grond.
- Restauratie is voor de huidige eigenaren een te groot risico i.v.m. kans van vandalisme.
- Betrek ook de Agrarische Natuurvereniging.

- Garandeer de bestendigheid.

- Stel een eigenaarvereniging in en beheer gezamenlijk het terrein.

- Maak er een uniek proefproject van met wonen en werken op ecologische basis.

Conclusie en vervolg

Er wordt een kernteam opgesteld met Adriaan Velsink en Jouk Huisman als trekker. Het kernteam zal specialisten van buiten raadplegen. De reacties van dit symposium zullen worden meegenomen. Bij voldoende resultaten zullen deze voorgelegd worden.

Voor het verkrijgen van eventuele subsidies is een Stichting noodzakelijk. Dit kan mogelijk op termijn mogelijk onder de vlag van de Stichting van de vrienden van de Olde Maten die het restaureren van de hooibergen heeft opgenomen in de statuten.

De Historische Vereniging wil de verhalen rondom de hooibergen inventariseren.

Praktische zaken:

- Als kernteam is het noodzakelijk om over enige financiële middelen te beschikken. Het verzoek is om hierover mee te denken.
- Zorg voor externe communicatie zodat er bekend is wat er gebeuren gaat.
- Maak een website en stel een mailbox beschikbaar.

Aanwezigen:*Natuur & Milieu*

Lammert Kragt

Staatsbosbeheer

Bouwen en Wonen

Erwin Tuin

Architect Vestus Bouwadvies

Erfgoed

Tiem van Dalflen

Suzan Jurgens

Wim Lanphen

Adriaan Velsink

Rien de Visser

Bond Heemschut

Stichting Kennisbehoud Hooibergen

Stichting Kennisbehoud Hooibergen

Bond Heemschut

Erfgoed/Auteur

Diverse Organisaties

Marieke van Zanten

Mini Buit

Ab Goudbeek

Arie de Kooy

Gerard. Kramer

Fre Spijk

Albert Greveling

John Assink

Jouk Huisman

Marietje Zielman

Het Oversticht

Historische Vereniging : Werkgroeplid

Deskundige hooibergen Salland

Ecowoningen

Rijksdienst Cultureel Erfgoed

Stichting Veldschuur

Historische Vereniging Zwartsluis

Historische Vereniging

Stg Vrienden van de Olde Maten en initiatiefnemer

Eigenaar hooiberg

Gemeente Zwartewaterland

E.J. Bilder

Remko Kok

Herman Schoemakers

Arie Speksnijder

Dick Visserman

Burgemeester

Beleidsmedewerker

Beleidsmedewerker Monumenten

Wethouder

Wethouder

Provincie Overijssel

Rinus Goudbeek